

ВЕШТИЦЕ ИЗ САЛЕМА

Артур Милер

Српско народно позориште и
Центар за развој визуелне културе, Нови Сад

Артур Милер

ВЕШТИЦЕ ИЗ САЛЕМА

Режија и адаптација: **Никита Миливојевић**

Сценографи: Никита Миливојевић и

Жељко Пишкорић

Костимограф: Марина Сремац

Сценски покрет и избор музике: Амалија Бенет

Асистент редитеља: Никола Кончаревић

Мајстор светла: Мирослав Чеман

Тон мајстор: Ђорђе Илић

Играју:

ЕБИГЕЈЛ ВИЛИЈАМС **Ивана Панчић**

БЕТИ ВИЛИЈАМС **Теодора Марчета**

СЕСТРЕ МЕРСИ **Нина Рукавина**
Миа Симоновић

МЕРИ ВОРЕН **Соња Исailовић**

ТИТУБА **Алиса Лацко**

ЏОН ПРОКТОР **Бранислав Јерковић**

ЕЛИЗАБЕТ ПРОКТОР **Марија Меденица**

ЏАЈЛЗ КОРИ **Мирослав Фабри**

РЕБЕКА НЕРС **Мирјана Гардиновачки**

ФРЕНСИС НЕРС **Душан Јакишић**

АНА ПАТНЕМ **Лидија Стевановић**

ТОМАС ПАТНЕМ **Александар Гајин**

ПРЕЧАСНИ ПАРИС **Југослав Крајнов**

ПРЕЧАСНИ ХЕЈЛ **Вукашин Ранђеловић**

ДЕНФОРТ – СУДИЈА **Ненад Пећинар**

ЧИВЕР-ШЕРИФ **Милан Ковачевић**

МАРТА КОРИ **Гордана Каменаровић**

ДЕВОЈКЕ **Маја Чампар, Аница Петровић,**
Марија Фелдеши, Невена Неранџић,
Николина Вујевић

Serbian National Theatre and
Centre for Development of Visual Culture, Novi Sad

Arthur Miller

WITCHES OF SALEM (THE CRUCIBLE)

Directed and adapted by: **Nikita Milivojević**

Stage design: Nikita Milivojević and

Željko Piškorić

Costume design: Marina Sremac

Stage movement and music selection: Amalia Bennett

Assistant to Director: Nikola Končarević

Lighting design: Miroslav Čeman

Sound: Đorđe Ilić

Characters:

ABIGAIL WILLIAMS **Ivana Pančić**

BETTY WILLIAMS **Teodora Marčeta**

SISTERS MERCY **Nina Rukavina**
Mia Simonović

MARY WARREN **Sonja Isailović**

TITUBA **Alisa Lacko**

JOHN PROCTOR **Branislav Jerković**

ELIZABETH PROCTOR **Marija Medenica**

GILES COREY **Miroslav Fabri**

REBECCA NURSE **Mirjana Gardinovački**

FRANCIS NURSE **Dušan Jakišić**

ANN PUTNAM **Lidija Stevanović**

THOMAS PUTNAM **Aleksandar Gajin**

REVEREND PARRIS **Jugoslav Krajinov**

REVEREND HALE **Vukašin Ranđelović**

JUDGE THOMAS DANFORTH **Nenad Pećinar**

EZEKIEL CHEEVER **Milan Kovačević**

MARTHA COREY **Gordana Kamenarović**

GIRLS **Maja Čampar, Anica Petrović,**
Marija Feldeši, Nevena Nerandžić,
Nikolina Vujević

Инспицијент: Золтан Бешењи
Суфлер: Снежана Ковачевић
Видео пројекција: Ђорђе Верначки
Асистент костимографа: Снежана Хорват

Представа траје: 125 минута са паузом.

Декор, костими и сценска опрема израђени су у радионицама Српског народног позоришта.

Прва проба: 14. септембра 2018.
Премијера: 9. новембра 2018.
Сцена „Пера Добриновић“, 19.30

Stage manager: Zoltan Bešenji
Prompting: Snežana Kovačević
Video: Đorđe Vernački
Assistant to Costume designer: Snežana Horvat

Running time: 125 minutes with one interlude

Stage decor, costumes and stage set were manufactured in Serbian National Theatre workshops

First rehearsal: 14 September 2018
Premiere: 9 November 2018
“Pera Dobrinović” stage, SNT

Историјске чињенице

Суђења у Салему – између фебруара 1692. и маја 1693, око 150 особа је утамничено током суђења вештицама из Салема, након што су оптужене за вештичарење. Оптужено је 29 особа, а 19 их је обешено. „Зачараност“ становника овог села је дуго приписивана хистерији или халуциногеном хлебу (у који су наводно доспеле халуциногене гљивице), но нови докази откривају да су у Салему сви оптужени били из источног дела села, док су тужитељи били из западног. Мештани који су живели у брдима на западу и који су се окупљали у пуританској кући оптуживали су становнике богатијег источног дела.

Многи писци су писали о суђењу вештицама из Салема. Једно од таквих дела је и драма Артура Милера „Вештице из Салема“.

Макартизам – пракса изношења оптужби за нелојалност, субверзивност и издају без узимања у обзир постојања доказа. Израз води порекло из периода у историји Сједињених Држава који је познат као Друга црвена стравa, који је трајао од краја 40-их до краја 50-их година 20. века, и био познат по страху од комунистичког утицаја на америчке институције и шпијунаже од стране совјетских агената. Првобитно, израз је настао као критика антикомунистичких хајки америчког сенатора Џозефа Макартија, али је ускоро добио шире

Historical facts

The Salem Witch Trials – between February 1692 and May 1693, around 150 persons were sent to prison during the Salem Witch Trials after being accused of witchcraft. 29 persons were sentenced and 19 hanged. For a long time the “witchcraft” of the residents of this village has been attributed to hysteria or hallucinogenic bread (into which some hallucinogenic mushrooms happened to be mixed), but the new evidence shows that all of the accused in Salem lived in the eastern part whereas their accusers lived in its western part. Villagers who lived in in the western hills and who gathered in the puritan house were accusing their fellow villagers from the wealthier eastern part.

Many writers wrote about the Salem witch trials. One of such works is Arthur Miller’s drama *Witches of Salem* (*The Crucible*)

McCarthyism – is the practice of making accusations of subversion or treason without proper regard for evidence. The expression originates from the period in the history of the United States known as the Second Red Scare, which lasted from the end of 40’s until the end of 50’s of the 20th century, and was known for the fear of communist influence on American institutions and espionage by Soviet agents. Originally, the expression was created as the criticism of anti-Communist hunts organised by American Senator Joseph McCarthy, but later on received a wider meaning. Today, this expression is used for other

значење. Данас се овај израз користи и за друге типове безобзирних, непоткрепљених оптужби, као и за демагошке нападе на личност или патриотизам политичких противника.

Током ере макартизма, након Другог светског рата, на хиљаде Американаца је било оптужено да су комунисти или симпатизери комуниста, и били подвргнути агресивним истрагама и саслушањима пред владиним или приватничким одборима, панелима, комитетима и агенцијама. Главна мета ових сумњичења су били запослени у државном сектору, у сектору индустрије забаве, просветари и синдикални активисти. Сумње су често узимане у обзир упркос недовољним или сумњивим доказима. Многи су остали без посла, уништене су им каријере, па су и затварани. Већина казни је уследила након пресуда које су касније укинуте и закона који су доцније проглашени неуставним, отказа који су проглашени противзаконитим или процедура које су биле погрешне.

Артур Милер је након сведочења редитеља Елије Казана пред Одбором, иако су претходно били пријатељи и сарадници, прекинуо с њим све односе. Казан је, наиме, оптужио неколико позоришних радника као припаднике Комунистичке партије. Кроз драму *Вештице из Салема*, Милер је упоредио рад Одбора с ловом на вештице.

types of ruthless, unsubstantiated accusations, as well as for demagogical attacks on personality or patriotism of political opponents.

During the McCarthyism era, after the Second World War, thousands of Americans were accused of being communists or their sympathisers, and subjected to aggressive investigations and interrogations before government or private panels, committees and agencies. Main target of the accusations were the government employees, employees in the entertainment industry sector, education and union activists. The suspicions were frequently taken into consideration despite the insufficient or questionable evidence. Many were left jobless, with destroyed careers even sentenced to imprisonment. Most punishments were the result of verdicts which were later abolished and laws which were consequently proclaimed unconstitutional, job dismissals were later on stated as illegal or executed through wrongly conducted procedures.

Arthur Miller severed all connections with Elia Kazan after his testimony before the House Un-American Activities Committee although they used to be friends and collaborators. Kazan named several members of the Group Theatre as the members of the Communist party.

In the drama *Witches of Salem* (*The Crucible*), Miller compared the operations of the House Un-American Activities Committee with witch-hunt. Stage version of this play premiered in 1953 and it would become the most frequently performed Miller's work.

Инсценација ове драме је премијерно приказана 1953. и биће најизвођеније Милерово дело.

Убрзо по премијери Одбор је одбио да Милеру изда пасош, те писац није присуствовао премијери своје драме у Лондону 1954.

Soon after the premiere, the House Un-American Activities Committee refused to issue Miller the passport, so the writer could not attend the premiere performance of his play in London, in 1954.

АРТУР МИЛЕР, амерички драматичар и романописац (Њујорк, 17. X 1915 – Роксбери, Конектикат, САД, 10. II 2005) Потекло је из породице аустријских емиграната. Сам је зарађивао новац за студије радећи као лучки радник, фармер, затим у фабрикама, гостионицама... Као драмски писац се истакао комадом *Сви моји синови* (*All My Sons*, 1947). Убрзо потом, 1949, потврдио је своје стваралачке способности комадом *Смрт његовог продавца* (*Death of a Salesman*). Био је најзначајнији представник савремене америчке драматургије која се развила под снажним утицајем Ибзена и Стриндберга, европског натурализма и реализма. Његово дело карактеришу критика друштва и психолошки реализам. Теме је црпео из начина живота америчке породице истичући одговорност појединца у односу на своје најближе и на целокупно друштво. Добитник је великог броја награда. Дrame: *Вештице из Салема* (*The Crucible*, 1953), *Сећање на два понедељка* (*A Memory of two Mondays*, 1955), *Појег с моста* (*A View from the Bridge*, 1955), *После пада* (*After the Fall*, 1964), *Случај у Вишију* (*Incident at Vichy*, 1965), *Цена* (*The Price*, 1967) и *Стварање свега и неки други њослови* (*The Creation of the World and other Business*, 1972). Комад *После пада* има аутобиографских података из времена брачне заједнице с Мерилин Монро.

ARTHUR MILLER – was an American playwright and essayist (October 17, 1915 Harlem, New York City – February 10, 2005 (aged 89) Roxbury, Connecticut). He came from a family of Austrian immigrants. He earned his tuition money working as a dockworker, farmer, then in factories, restaurants... As a playwright, he succeeded with the play *All My Sons* (1947). Soon afterwards, in 1949, he confirmed his creative capabilities with the play *Death of a Salesman*. He was the most important representative of contemporary American drama that had developed under the strong influence of Ibsen and Strindberg, European naturalism and realism. His works characterise social criticism and psychological realism. His inspiration came from American family lifestyle, highlighting the responsibility of an individual compared to their closest relatives and the entire society. He received many awards. Plays: *Witches of Salem* (*The Crucible*, 1953), *A Memory of two Mondays* (1955), *A View from the Bridge* (1955), *After the Fall* (1964), *Incident at Vichy* (1965), *The Price* (1967) and *The Creation of the World and other Business* (1972). Play *After the Fall* contains autobiographical data from the time he was married to Marilyn Monroe.

Нека његова дела пренета су на филмско платно, а једно од најбољих, *Појед с моста*, послужило је композитору Роселинију као либрето за истоимену оперу. СНП је извело његове комаде *Појед с моста* 1970. и *Смрт шртовачког љушника* 1977.

Some of his works were transferred to film screens, and one of the best, *A View from the Bridge*, served composer Renzo Rossellini as a libretto for the opera by the same name. SNT performed his plays *View from the Bridge* in 1970 and *Death of a Salesman* in 1977.

НИКИТА МИЛИВОЈЕВИЋ

један је од водећих српских позоришних редитеља данас.

„Анијованошћу својих представа обележио је деведесете године у српском театру, а смелим и новим читањем класике увео га у нови век.“ (Јован Ћирилов)

Добитник је свих релевантних позоришних признања за режију у својој земљи (награде „Бојан Ступица“, неколико Стеријиних награда, Битефове награде критике поз. часописа „Сцена“ и других на фестивалима Србије: Крагујевац, Јагодина, Вршац, Шабац, Нови Сад, Младеновац... те годишњих награда Народног позоришта, Југословенског драмског поз, Града театар Будва, Народног поз. „Љубиша Јовановић“ Шабац, поз. „Душко Радовић“... У анкети позоришних критичара представа *Бановић Страхинја* у Миливојевићевој режији проглашена је за најзначајније остварење 90-их у српском театру.

По мотивима књиге *New York – Beograd* Д. Микље, написао сценарио и режирао играни филм *Јелена, Катарина, Марија...* (New York, 2010).

Режирао у Грчкој, Шведској, Словенији, Македонији, Турској, Немачкој, Италији, Кипру, Великој Британији, САД... (Калдерон, Шекспир, Есхил, Софокле, Аристофан, Чехов, Булгаков, Пинтер, Т. Ман, Стриндберг, Молијер, Брехт, Х. Милер, Ружевић, Витрак, Јонеско, Бонд, Бекет, Стопард, Метерлинк, Бергман, Сартр, Ибзен, Вајлдер...).

NIKITA MILIVOJEVIĆ

is one of the leading contemporary Serbian theatre directors.

“The commitment involved in his performances marked the nineties in the Serbian theatre, and his brave and innovative understanding of the classics, introduced the Serbian theatre into the new century.” (Jovan Ćirilov)

He is a winner of all important theatre awards for directing in his country (“Bojan Stupica” Award, Sterija Awards for the Best Director, BITEF Awards, Award of the Critics of the “Scena” Theatre Magazine and others at Serbian Festivals in: Kragujevac, Jagodina, Vršac, Šabac, Novi Sad, Mladenovac... as well as annual awards by the National Theatre, Yugoslav Drama Theatre, Budva City-Theatre, National Theatre “Ljubiša Jovanović” from Šabac, Theatre “Duško Radović”...

In an opinion poll amongst theatre critics, his production of *Banović Strahinja* has been declared the most important production of the 90’s in Serbian theatre.

Based on the novel *New York – Belgrade* by D. Miklja, Milivojević wrote the script and directed the film *Jelena, Katarina, Marija...* (New York, 2010).

He directed in Greece, Sweden, Slovenia, Macedonia, Turkey, Germany, Italy, Cyprus, Great Britain, and USA... (Calderon, Shakespeare, Aeschylus, Sophocles, Aristophanes, Chekhov, Bulgakov, Pinter, T. Mann, Strindberg, Brecht, H. Miller, Ruzevich, Vitrak, Ionescu, Bond, Beckett, Stoppard, Maeterlinck, Bergman, Sartre, Wilder...). 1996-2004 Full professor at Department of acting/

1996-2004. Редовни професор на одсеку глума/
режија, Академија уметности, Београд;
2005-2009. Директор Београдског
интернационалног театарског Фестивала (БИТЕФ)
и Битеф театра;
2009. Редовни професор на одсеку глума/
режија, Академија уметности, Нови Сад.
Живи и ради у Београду и Атини.

directing Academy of Arts, Belgrade;
2005-2009 Director of the Bitef Theatre and
BITEF Festival;
2009. Full professor at the Academy of Arts in
Novi Sad, Department of Acting/Directing.
He lives and works in Belgrade and Athens.

АМАЛИЈА БЕНЕТ је дипломирала на Конзерваторијуму за сценски покрет и плес „Лабан“ у Лондону. Од тада живи и ради у Грчкој. Од 1993. до 2008. радила је као играч и асистент кореографа Костандиноса Ригоса. Од 2000. самостално ради као кореограф у позориштима, углавном у продукцијама националних театара у Солуну и Атини. Радила је и у Кини, Канади, Немачкој, Шведској, Македонији, Турској, Кипру, САД, итд. Од 1996. подучава глумце сценском покрету у Националној позоришној академији у Атини и Солуну, као и на атинском Конзерваторијуму за музику и драму. Са редитељем Никитом Миливојевићем сарађује од 2002. године.

AMALIA BENNETT graduated from the Laban Centre for Movement and Dance in London in 1993. Since then, she has been based in Greece. From 1993 to 2008, she worked as a dancer and assistant to choreographer Konstantinos Rigos. Since 2000, she works as a theatre choreographer mostly in productions for National Theatres of Athens and Thessaloniki. She worked in China, Canada, Italy, Sweden, Slovenia, Germany, United States, Serbia, and Turkey, etc. Since 1996, she has been teaching stage movement in the National Drama Schools of Athens and Thessaloniki, as well as at the Conservatory of Music and Drama in Athens. She has been collaborating with the director Nikita Milivojević since 2002.

Фрагменти о Вештицама из Салема (режијерске белешке)

У драми Артура Милера само је привидно реч о „историјским вештицама“, писац је, као што знамо, мислио на „лов на вештице“ који је захватио САД 50-их година прошлог века, када је сенатор Макарти прогонио комунисте и све који су с њима имали везе. Оно што овај познати историјски догађај чини и данас једнако занимљивим је свевременост теме, јер свако време може да препозна у своме друштву одређени „лов на вештице“. (...)

Историја на неки начин увек говори о садашњости. (...)

Салем је у ствари метафора. (...)

Fragments on *The Crucible* (director's notes)

In Arthur Miller's play "historical witches" are only superficial, the author, as we know, had in mind the "witch-hunt" that engulfed the USA in the 50's of the previous century, when Senator McCarthy hunted for communists and all those who had any relations with them. What this well-known historical event makes equally interesting today is the timelessness of the topic, since in any time a society can recognise a certain "witch hunt" in its midst. (...)

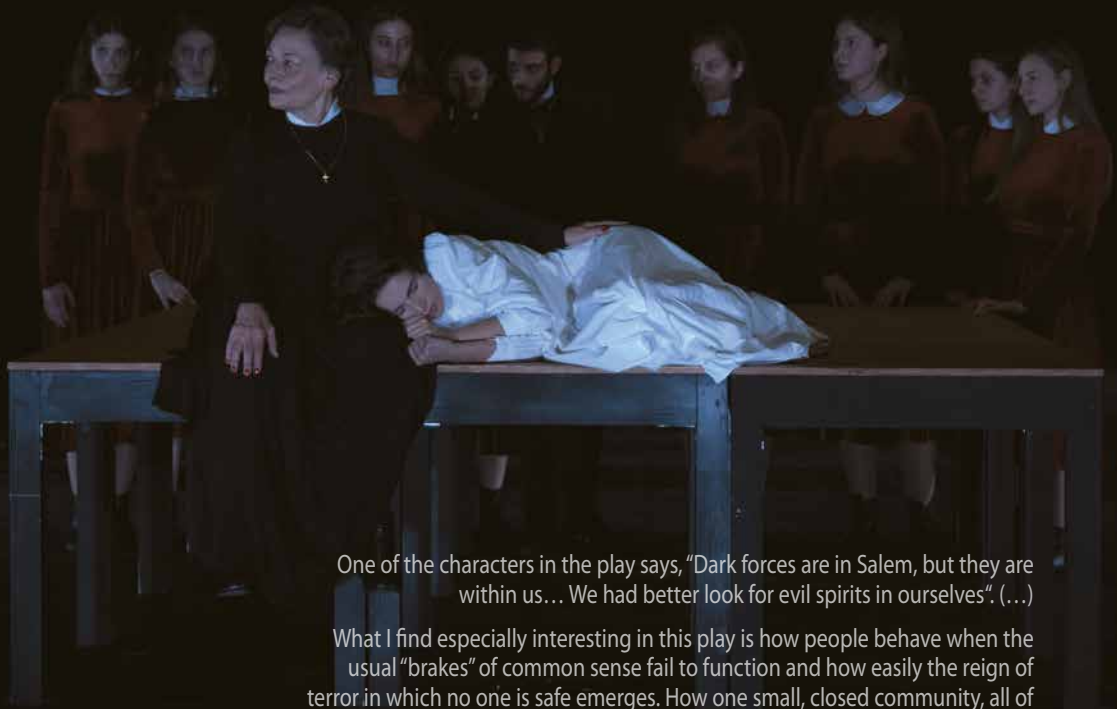
History in a way always speaks about the present time. (...)

Salem is actually a metaphor. (...)

Један од ликова у представи каже: „Мрачне силе јесу у Салему, али оне су у нама...
Боље да зле духе прво потражимо у нама самима“. (...)

Посебно ми је у комаду занимљиво како се понашају људи када нестану уобичајене
„кочнице“ здравог разума и како лако настане владавина терора у којем нико није
безбедан. Како једна мала, затворена заједница, одједном постане зла.

Када кажем „зло“, пре свега мислим на зло које обмањује људску свест, које нас доводи
у заблуду, које се издаје за истину а то није. Лаж представљена као истина је зло – у
томе је перверзија истине. (...)

One of the characters in the play says, “Dark forces are in Salem, but they are
within us... We had better look for evil spirits in ourselves“. (...)

What I find especially interesting in this play is how people behave when the
usual “brakes” of common sense fail to function and how easily the reign of
terror in which no one is safe emerges. How one small, closed community, all of
a sudden becomes evil?

When I say “evil”, I primarily think of the evil that deceives human
consciousness, evil that pretends to be the truth, which it is not. A lie presented
as the truth is evil – this is what constitutes the perversion of the truth. (...)

Такође ме интересује и тема страха као главног инструмента за манипулацију људима. (...)

Током дугог низа година имам утисак да живим у некаквом „Салему“ (цео свет ми све више личи на Салем), у којем се непрестано халуцинира – види се оно што други не виде, измишља, подмеће, претвара... речју, стално се прогоне неке вештице, шири се страх од разних „вештица“.

I am also interested in the theme of fear as the main instrument for manipulation with people. (...)

During quite so many years, I've had the feeling that I have been living in some sort of "Salem" (the whole world increasingly looks to me more like Salem), in which one constantly hallucinates – sees what others do not see, makes things up, insinuates, feigns... basically – some forms of witches are being hunted, the fear of various "witches" is being spread.

SRPSKO NARODNO POZORIŠTE

Позоришни трг 1, 21101 Нови Сад
Телефон: 021/ 6621 411 (централа)

За издавача / ЗОРАН ЂЕРИЋ, управник
УД Драма / МИЛОВАН ФИЛИПОВИЋ, директор

Уредник / АЛЕКСАНДАР МИЛОСАВЉЕВИЋ
Фотографије / АЛЕКСАНДАР РАМАДАНОВИЋ
Обликовање / РАДУЛЕ БОШКОВИЋ
Технички уредник / СОЊА ВИДАКОВИЋ САВИЋ
Компјутерски слог / ЉИЉАНА БИЛБИЈА

Штампа / АРТПРИНТ МЕДИА доо, Нови Сад
Тираж 500

158. сезона 2018/2019.

www.snp.org.rs

SERBIAN NATIONAL THEATRE

Pozorišni trg 1, 21101 Novi Sad
Telephone exchange: +381 21 66 21 411

For publisher / ZORAN ĐERIĆ, General Manager
Drama Department / MILOVAN FILIPOVIĆ, Director

Editor / ALEKSANDAR MILOSAVLJEVIĆ
Photographer / ALEKSANDAR RAMADANOVIĆ
Designer / RADULE BOŠKOVIĆ
Copy Editor / SONJA VIDAKOVIĆ SAVIĆ
Digital Typeface / LJILJANA BILBIJA

Print / ARTPRINT MEDIA Ltd, Novi Sad
Circulation 500

158th Season 2018/2019

www.snp.org.rs